ЧЫЛА ЭЛЛАСЭ ПРОЛЭТАР-ШАМЫЧ, УШНЫЗА!

Лэнин-Сталин паша вэрч кучэдалаш йамдэ лий!

ВЛКСМ МАРОБКОМЫН ОРГАНЖЭ

ГАЗЭТ АК: идалыклан 2 т. 16 ыр.
пэл ийлан 1 т. 8 ыр.

Тӱньамбал ӱдрамаш кэчэ

Тачэ мэмнан аванан, ака-шӱжар-шамычын пайрэмышт. Тидэ пайрэмым 25 ий ожно—1913 ий гыч пайрэмлаш тӱңалмэ. Тидэ 25 ий жапыштэ мэмнан элысэ ӱдрамаш-шамыч путырак чаплэ корным эртэныт. Совэт власть лиймэкак ӱдрамаш-шамыч пӧрйӱң дэнэ тӧрак правам нальыч. Ӱдрамаш-шамычым ончык лукшаш вэрч Лэнин-Сталин партий пэш чот тыршэн. Коммунизмым ыштымэ пашаштэ ӱдрамаш-шамыч талын кучэдалыт.

СССР-штэ ӱдрамаш—пэш кугу вий. Калык озанлыкыштэ 9 миллион нарэ ӱдрамаш пашам ышта. Социализмым ыштымэ чыла участкылаштат ӱдрамаш-шамыч шкэныштын способностьыштым, талантыштым ончыктэн шогат. Стахановский движэньэ промышлэнность дэн йал озанлыкыштэ пэш шуко гэроиньэ-шамычым тӱжвак лукто. Ӱдрамаш-шамыч кокла гыч тӱжэм дэнэ тэхник, инжэньэр, врач, туныктышо, артисткэ, тулэч молат кушкын шогат. Тыгак эл талэ льотчицэ, спортсмэнкэ - шамычын лӱмыштым пала.

СССР Вэрховный Совэтыш сайлымэ годым ӱдрамаш - шамыч шкэныштын пэш кугу активностьыштым ончыктышт. Совэт калык шкэнжын родинжылан прэданнэ 187 ӱдыржым Вэрховный Совэт дэпутатлан сайлэн.

Мэмнан элыштэ ӱдыр-шамычлан изиньэкак коммунистичэский шӱлышэш воспитатлалтын кушкашышт могай кугу йӧным пумо! Чаплэ школ, клуб, пионьэр пӧрт, тэатр, кино, тулэч моло, мо кӱлэш, чыла уло. Тидым Иосиф Виссарионович **Сталин** пуэн.

Границэ вэс вэлнэ миллион дэнэ ӱдрамаш-шамыч капиталист-шамыч кыдыштэ орланэн илат. Фашизм-эллаштэ ӱдрамашым пийланат огыт шотло. Пашадымылык кэчын кэлгэм шога. Активный ӱдрамаш - шамычым фашист-шамыч тьурмаштэ орландарат. Ӱдыр-шамычым сату сэмын ужалкалымаш эрзак шарлэн толэш.

Капиталист эллаcэ ӱдрамаш-шамыч совэт ӱдрамаш сэмын ласка илышыштэ илынэшт. Испанийыштэ, Китайыштэ шӱдӧ дэнэ ӱдрамаш-шамыч шкэ илышыштым чаманыдэ фашизм ваштарэш крэдалыт.

Совэт ӱдрамаш-шамыч тӱньаштэ эн пийалан улыт. Лэнин-Сталин партий дэн кугу вождь, туныктышо **Сталин** йолташын вуйлатымышт почэш совэт ӱдрамаш-шамыч чумыр эл дэнэ пырльа эрэ ончыко, коммунизм сэңымашыш кайат.

Марий рэспубликысэ чыла пэлэ кыдалаш школлаштэ тунэмшэ-шамычлан

Арын пэлэ кыдалаш школыштo тунэмшэ-шамычын обращэньышт

Совэт йоча-шамыч тӱньаштэ эн пийалан улыт. Мэмнам Иосиф Виссарионович Сталин воспитатла. Совэт йоча-шамычлан кугу образованьэн лийашышт, вэсэлан канашышт партий дэн правитэльствэ чыла условийым пуэныт. Мэмнан чаплэ школна, клубна, пионьэр пӧртна, молат улыт. Партий дэн правитэльствын, Кугу Сталинын тыгэ тыршымыштлан мэ чыланат отличнэ тунэммаш дэнэ вашмутым пуышаш улына.

Эртышэ пэлийым мэмнан Арын пэлэ кыдалаш школ начар огыл эртарэн. Отличник радамна эрэак кугэмэш. Пэлийын итогшым ыштымэ годым эн сай тунэмшэ,—чыла прэдмэт дэнат отличнэ оцэнкым налшэ 13 йэнгым школ дирэкций прэмироватлэн.

Тугэ гынат, йолташ-шамыч, мэ кызытсэ сэңымашэш нигузэат шогалын огына кэрт. Тӱньамбал пролэтариатын рэвольуционный вийжым ончымо Пэрвой Май пайрэм вашэш мэ сорэвнованьым организоватлаш кӱлэшлан шотлэна. Пэрвой Майлан мэ шкэнан школысо отличник радамым кум-ныл кана кугэмдаш обязатэльствым налына. Провэрочный испытаньэ годым чыла тунэмшат отличнэ дэн сай оцэнкым вэлэ налжэ манын тыршаш тӱңалына. Кок ий ик классыштэ шинчымашым тэнийсэ тунэммэ ийыштэ йӧршынак пытарэна. Тидлан лийын чыла йӧным кучылташ кӱлэш. Тунэммын качэствыжэ вэрч посна класс, звэна, посна пионьэр, тунэмшэ-шамыч коклаштэ сорэвнованьым шарэна. Вараш кодшо-шамычлан социалистичэский полыш пумашым организоватлэна. Пырдыж газэт-шамыч тунэммын качэствыжэ вэрч чын кучэдалшэ лийыт.

Внэшкольный пашам йӧршынак сайэмдэна. Пионьэр организацийын пашажым план почэш колтэн шогэна. Физкультурный кружок кап - кыл пэнгыдэмдышаш вэрч кучэдалмэ цэнтр лийэш. Физкультур кружок гоч оборонный значоклан нормо пумашым кумдан организоватлэна. Пэрвой Май мартэ кажнэ тунэмшынат ик оборонный значокшо лийэш. Шагал гын, 20 пионьэрын кум значок гыч лийаш задачым шындэна. Школэш авиамодэлизм, йуннат кружок-шамычым организоватлэна. Кызыт улшо бэзбожник кружокын пашажымат план почэш вийаңдэн колтэна.

Шошо агалан йамдылалтмаштэ тунэмшэ-шамыч колхозлан кугу полышым пуэн шогат. Колхозлаштэ ломыж дэн кайык тэрыс погымашым эшэ чот вийаңдэна, пырдыж газэтым лукташ полшэна.

РСФСР дэн Марий АССР Вэрховный Совэтыш сайлаш йамдылалтмаштэ да эртарымаштэ мэ пионьэр долгнам чэстнэ шуктэна. Кызыт сайлымэ положэньым кумдан умылтараш пижын улына.

Школыштo учэбнэ - воспитатэльнэ пашам сайэмдымэ шотыштo мэмнан школ Изи-Корамас пэлэ кыдалаш школ дэнэ сорэвноватла.

Пэрвой Май пайрэмым чаплэ сэңымаш дэнэ ваш лийаш налмэ мэмнан обьязатэльствынам мэ Марий АССР-сэ чыла пэлэ кыдалаш школлаштат лончылаш да Пэрвой Май вашэш сорэвнованьым кумдан шараш ӱжына.

Айдыза йолташ-шамыч, тэнийсэ тунэммэ ийым нигунамсэ дэчат сайын эртарэна, провэрочный испытаньым отлично да сай оцэнкэ дэнэ вэлэ кучэна. Тидлан совэт йоча-шамычын чыла условийышт уло.

Арын пэлэ кыдалаш школыштo тунэмшэ-шамычын общий погынымаш кӱштымӧ почэш кидым пыштэныт: Л. Морозов, В. Боголомов, Поликарпов, О. Стэпанова, Н. Морозова, Е. Краснов, Н. Пэтрова, А. Павлов, Ф. Счасливцэв, молат.

Морко район.

РЭДАКЦИЙ ДЭЧ: Арын пэлэ кыдалаш школыштo тунэмшэ-шамычын тӱңалмышт пэш кӱлэшан. Пэрвой Май пайрэмым чаплэ сэңымаш дэнэ вашлийаш нунын налмэ обьязатэльствыштым мэ Марий рэспубликысэ чыла пэлэ кыдалаш школлаштат лончылаш да шкэ ӱмбакэ конкрэтный обьязатэльствым налаш тэмлэна. Обьязатэльствым шуктышашлан сорэвнованьым кумдан шарэн колтымаш.

Обьязатэльствынам сайын шуктэна

Мый Арын пэлэ кыдалаш школын пытартыш классыштыжэ тунэмам. Пэлэ кыдалаш школым чыла прэдмэт дэнат отлично тунэм лэкташ задачым шындэнам. Тидын вэрч кучэдалмэ дэнэ 2-шо чырыкыштэ ик прэдмэт дэнэ вэлэ „хорошо" отмэткым налынам, молыжо чыла „отлично".

Мэмнан школ Пэрвой Май пайрэмым кугу сэңымаш дэнэ вашлийаш вэрч сорэвнованьым организоватла. Обьязатэльствым сайын шуктэн мэ провэрочный испытаньыш сайын йамдылалтын мийэна. Вараш кодшо-шамычым ончык лукшаш вэрч мый, тугак моло отличник йолташ-шамычат, полыш пумашым организоватлэна.

Морозов Лэонид.

Морко район.

Колхозник-шамыч мэмнам моктат

Мэ, Ал сола тӱңалтыш школышто тунэмшэ - пионьэр-шамыч школ гыч миймэкэ да каныш кэчэ годым шкэнан „Йӱлэ—нур" колхозлан шошо агалан йамдылалтмаштэ полшэн шогэна.

Пионьэр-шамыч вий дэнэ 60 пуд ломыжым погымо. Пырдыж газэтым лукташ полшэна.

Тидлан мэмнам колхозник-шамыч моктат. Мэ ончыкыжымат колхозлан эрэ полшэн шогаш тӱңалына.

Киргизова Зойа, Наумова Йэлэна, Алэксэйэв А., Тихонов К., Никандрова А., Пагижов Г.

Морко район.

Сайлымэ законым тунэмына

Мэ, 7-шэ классыштэ тунэмшэ-шамыч РСФСР Вэрховный Совэтыш сайлымэ положэньым тунэмаш тӱңалын улына. Положэньэ тунэмаш посна кружокым организоватлымэ. Тунэмшэ-шамыч кружокыш куанэн коштыт.

Арс. Фэдоров.

Пэктубай район,
Чиркэ пэлэ кыдалаш школ.

МАРИЙ АССР ИСПОЛКОМЫН IX СЭССИЙЖЭ

3 дэн 4 мартыштэ Марий АССР Исполкомын IX сэссийжэ эртаралтэ. Тидэ сэссий Марий АССР Вэрховный Совэтыш сайлымэ положэньэ проэкт нэргэн каңашаш погынэн. Марий АССР Вэрховный Совэтыш сайлымэ положэньэ проэкт нэргэн докладым рушла йылмэ дэнэ Марий АССР Исполком прэдсэдатэль пашам шуктышо **Бусыгин** йолташ, марла йылмэ дэнэ Марий АССР прокурор **Быстрьаков** йолташ ыштэныт.

Сэссийыштэ Исполком члэн-шамыч да СССР Вэрховный Совэт дэпутат-шамыч лийыныт.

Сэссий МАССР Вэрховный Совэтыш сайлымэ нэргэн положэньым пэнгыдэмдэн.

Пытартышлан сэссий организационный вопрос-шамычым ончэн. Марий АССР прэдсэдатэльын замэститэльжэ пашам шуктэн шогаш СССР Вэрховный Совэт дэпутат **Фэдоров А. И.** йолташым, МАССР Исполком сэкрэтарьлан **Альшинский Н. К.** йолташым, Госплан прэдсэдатэльлан **Флорэнцэв М. Г.** йолташым, Калык образованьэ отдэлым вуйлатышылан **Данилов И. Д.** йолташым, Здравохранэний отдэлым вуйлатышылан **Миронов И. Н.** йолташым, Социальный обэспэчэний отдэлым вуйлатышылан **Пчолкин И. В.** йолташым, Зэмэльный управлэний начальниклан **Дмитриэв Н. Д.** йолташым пэнгыдэмдымэ.

Миша аважым туныкта

Мазар тӱңалтыш школын 4-шэ классыштыжэ тунэмшэ Шигальов **Миша** нэграмотный аважым туныкта. Кызыт аважэ лудын, сэрэн мошта.

Мишан аважэ РСФСР дэн МАССР Вэрховный Совэтыш сайлымэ бӱллэтэньым шкэак заполньайэн кэртшэ лийэш.

Ан. Йарыгин.

Йошкар-Ола район, Арбан йал совэт.

„Йамдэ лий" газэтым налшэ йолташ-шамыч!

ВКП(б) обком „Йамдэ лий" газэтым кок страницэ дэнэ лукташ пэнгыдэмдэн. Сандэнэ март тылзыштэ кок страницэ дэнэ лэктэш.

Шэрнур кыдалаш школын 5 дэн 6-шо класслаштыжэ тунэмшэ-шамыч ПВХО значоклан нормым пуат. Заньатийым туныктышо Куликов Н. А. эртара.

Фото Оввчкинын.

ГАД-ШАМЫЧЫМ ЛЎЙАШ—ЧУМЫР КАЛЫКЫН ШОНЫМЫЖО

Нуно мэмнан пийалан илышнам пытараш тыршэныт

Шакшэ „право-троцкистский блокын" прэступный пашажэ нэргэн обвинитэльный закльучэньым колыштмэк, мэ, Йошкар-Ола 5-шэ номыран школышто тунэмшэ - пионьэр-шамыч, тыгай рэзольуцийым лукна:

Мэ пролэтарский суд дэч шэмэр калыкын тушманжэ, орышо пий-шамычым—Бухариным, Рыковым, Йагодам, Чэрновым, молымат совэт законын высший мэрыжэ дэнэ наказатлаш йодына.

Нинэ орышо пий кашак мэмнан пийалан, пэлэд кушшо Совэт элнам шупшын налын, совэт тэрриторийэш капиталист государствым восстановитлынэшт ыльэ. Но тидэ нуныклан ыш логал.

Мэ, пионьэр дэн тунэмшэ - шамыч, ончыкыжым рэвольуционный бдитэльностьнам эшэ кўшкырак нӧлталаш тыршэна. Тушман кэрэк кузэ маскироватлалтэш гынат, тудым разоблачитлаш тунэмына.

Старший вожатый—**Колчина.**

Пионьэр - отличник-шамыч: **Садыт, Полысалова, Шорин, Аксьонова**, молат.

Млfavor

Школлаштэ провэрочный испытаньэ кузэ эртаралтэш

РСФСР наркомпрос школышто провэрочный испытаньым эртарымэ нэргэн правилым ыштэн.

Испытаньэ 4, 5, 6, 7, 8, 9 да 10-шо класслаштэ эртаралтэш. 1, 2 да 3-шо класслаштэ тунэмшэ-шамычым испытаньэ дэч посна, идалык мучко тунэмме отмэтким ончэн кусарат.

Начар тунэмшэ йатыр учэник-шамыч тыгэ ойлат: — Мыйын кызыт отмэткэм-шамыч начар улыт гынат йӧра—мый нуным испытаньэ годым садак тӧрлатэн кэртам.

Тыгай учэник-шамыч шкэ ыштым арам лыпландарат. Кӧн испытаньэ сдайаш кўлшӧ идалыкаш отмэткэ гыч кум прэдмэт дэч шуко уда отмэткэ уло гын, тудым испытаньыш огыт пурто. Нуно тудо классэшак кок ийлан кодыт. Адак йужыштт: „Шошым сдайэн ом кэрт гын, шыжым сдайэн кэртам"—манын шкэныштым лыпландарат. Тыгэ чылажэ ыштэн огыт кэрт. Тӱҥ прэдмэт-шамыч дэнэ учэникын идалыкаш отмэткыжэ гыч кокытшо утла начар улмаш гын, адакшэ, шошым испытаньым кучэн кэртын огыл гын, тудо ик классэш кок ийлан кодэш: тудлан шыжым повторный испытаньым кучаш огыт разрэшитлэ.

Йужо прэдмэт дэнэ испытаньым кучымо ок кўл. Но кӧн нинэ прэдмэт-шамыч кокла гыч ик прэдмэт дэнэ идалыкаш отмэткэ начар лийэш гын, тудлан тидэ прэдмэт дэнат испытаньым кучаш логалэш.

Устный испытаньэ тыгэ эртаралтэш. Эн пэрвойак кажнэ класслаштэ испытаньэ программым ыштат. Тэмын кажнэ раздэлжылан номыр лийэш. Кажнэ номырым посна билэтэш возат. Испытаньэ годым учэник билэтым шкэак луктэш. Могай номырым тудо луктэш, тугайланак тудо вашмутым пуа. Учэник тидэ вопрослан вашмутым пуэн огэш кэрт гын, тудо вэс номырым луктын кэртэш. Но тидым испытаньылан отмэткым шындымэ годым туныктышо ушыш налэш.

Испытаньэ пытымэк рэшитлаш кўлэш—тидэ учэникым вэс классыш кусараш альэ кодаш. Тидэ годым испытаньэ годсымат, тудын идалык мучко кузэ тунэммыжымат ончат.

Устный испытаньэ программым учэник-шамыч испытаньэ тӱҥалмэ дэч тылзэ ончыч палэн налыт. Но могай примэр, задачэ, грамматичэский разборлан могай тэкст пуалтшашым ончыл гоч увэр тараш оклий. Шошо испытаньэ чыла класслаштэ 21 майыштэ, шыжэ (повторный) испытаньэ 22 августыштэ тӱҥалэш.

Тале чэтвьоркын пӧртылмыжэ лўмэш сборым эртарэна

Папаниннец-шамыч ийын коштшо ий ўмбалнэ йўштым, йӧсым, лўдмашан улмым ончыдэ, пичкэмыш польарный йӱдым 274 кэчэ шкэ научный пашаштым ыштэныт. Отважный чэтвьоркым уло эл вуча. Кызыт нуно кугу мландыш тошкалыныт.

Нунын лўмэш Мсско оласэ 201 номыран школын 7-шэ классласэ пионьэр отрьад-шамыч отрйдной сборым эртарэныт. Гэрой-папаниннец-шамыч лўмэш сборым кажнэ пионьэр отрйдлан эртарыман.

Пионьэр актив ончылно кугу поша шога: тидэ сборлан йоча-шамычым сайын йамдылыман. Папанинский сбор интэрэсный да вэсэлан эртыман, тидэ сборышто гэрой - шамыч нэргэн докладчикын умылтарымыжэ гына ок ситэ. Кажнэ звэна, кажнэ пионьэр папанинский сборлан йамдылалт шогыман: газэтлаштэ, журналлаштэ да кнагалаштэ ожнысо польар ный путэшэствий - шамыч нэргэн да кызыт большэвик-шамычын польусым кузэ сэҥымышт нэргэн лудын йамдылыман, сборлан картым, макэтым, альбомым, фотовыставкым, пырдыж газэтым, инсцэнировкым, почэламутым, мурым, модышым йамдылыман.

Тыгэ сборым эртарэн кажнэ пионьэр отрйд-шамычлан гэроический чэтвьоркын Кугу совэтский Мландыш пӧртылмыжым палэмдыман.

Стольаров Эчу гэройла ыштэн

Пионьэр Стольаров Эчу мӧҥгӧ гычшэ кастэнэ школышко рэпэтицийыш кайа улмаш. Корно воктэн йал лишнак мардэж вакш уло. Тидэ вакш пӧртыштӧ Эчу тулым ужын. Пӧрт кӧргыш тул пижын да йўлаш тӱҥалын улмаш. Эчу ӧрын шогыдэ йалыш колхозник - шамычым ўжаш куржын. Колхозник-шамыч погынэн толыныт да йўлаш эрыкым пуэн огыгыл. Пожарым йӧрыктэныт.

Гэрой пашажлан колхоз правлэньэ Эчум прэмироватлаш ыштэн.

А. С. Т.

Ронго район, Вэрх-Ушнур йал совэт, Тапшэр тӱҥалтыш школ.

Младэ ўмбач ўшташ йодына

Шэмэр калыкын шучко тушманжэ - шамычлан — „право-троцкистский блоклан" обвинитэльный закльучэньым лукмо лўмэш Марий Пильмарий пэдучилищыштэ тунэмшэ-шамычын митинг лийэ. Митинг ик йўк дэнэ тыгай рэзольуцийым луктын:

Шакшэ тушман, шпион, разбойник Бухариным, Рыковым, Иагодам, Чэрновым да моло-шамычымат Совэт правитэльствын высший мэрыжэ дэнэ наказатлаш—совэт младэ ўмбач ўштылаш йодына.

Г. Йагодов.

Косолоп район.

Тале чэкист-шамычлан тау

Мэ, Арбан пэлэ кыдалаш школышто тунэмшэ - шамыч антисовэтский „право-троцкистский блокым" судитлымэ нэргэн шкэнан погынымаштына колыштна. Мэ Совэт элын тале чэкист-шэ-шамычлан, нунын вуйлатышышт—Сталинын учэникшэ Иэжов йолташлан пионьэр саламым колтэна. Мэмнан НКВД Совэт эл мландым чыла шакшэ тушман кашак дэч эрыкта.

„Право-троцкистский блокышто" шогышо шпион-шамыч мэмнан элым капиталист кашаклан ужалэн пытараш, шэмэр калыкым вўрэш вараш шонэныт. Нуно мэмнан, совэт йоча-шамычын, пийалан илышнам шупшын налаш кучэдалыныт. Но тидэ нигунамат лийын ок кэрт. Сталин вуйлатымэ Совэт эл эрэ ончыко кайа, тӱҥаштэ эн куатан лийын. Совэт калык чыла тушман - шамычым лаштырта.

Вийан лийжэ мэмнан чапла, пэлэдшэ элна!

Вийан лийжэ мэмнан йӧратымэ ачана, вождьна—Иосиф Виссарионович Сталин!

Вийан лийжэ совэт развэдка—НКВД да тудын вуйлатышыжэ Йэжов йолташ!

А. М. Лисин,
Н. Р. Волков,
Н. Д. Паутков.

Йошкар-Ола район.

„Ленин в Октябре" фильм Шэрнурышто

Шонымэм шуо

Мый „Ленин в Октябре" фильмым уло кумылым пыштэн ончаш шонэнам ыльэ. Шонымэм шуо. Шукэртэ огыл мый тидэ фильмым ончышым. Тушто мый Владимир Ильичын путырак кугу пашажым ужым. Лэнин Совэт властьым ыштышаш вэрч уло вийжэ дэнэ кучэдалын. Тудын вуйлатымэ почэш кугу Октьабрьский рэвольуций властьым пашазэ да крэстьйанлан пуэн. Фильмыштэ Лэнинын образшым сайын ончыктымо.

Коновалов Николай.

Шэрнур район, Кой-Сола пэлэ кыдалаш школ.

Организованнэ мийышна

Мэ, Коклала пэлэ кыдалаш школышто тунэмшэ-шамыч, 24 фэвральыштэ Шэрнур сэлаш организованнэ „Ленин в Октябре" фильмым ончаш мийышна. Тидэ фильмыштэ В. И. Лэнинын да И. В. Сталинын вуйлатымышт почэш буржуазийын властьым шупшын налмым пэш сайын ончыктымо. Тидэ фильмым мэ нигунам мондыдымашын сай умлэн улына.

Йаматов Пӧтр.

ТӦРЛАТЫМАШ

Рэдакцийын титакшэ дэнэ Патухов Ильан туштыжэ кок номырэш пэчатлалтын. Кодшо №-эш пэчатлыман огыл ыльэ.

МЭМНАН АДРЭС: Йошкар-Ола, Марий АССР, Совэт пӧрт, 25-шэ №-ан пӧлэм, „Йамдэ лий" рэдакций. Тэлэфон: Совэт пӧртын коммутаторжо, 82-шо №.

Ответственный редактор— К. А. ЛЭНСКИЙ

Упол. Марлита № А—183.

Йошкар-Ола, Маргосиздатын 1-шэ типографийжэ.